

Önemli bir af ve uhuvvet formülü

İsmi mahfuz okuyucumuz: “Kendimizi eleştireceğimiz yerde, bir birimizi daha çok eleştiriyoruz. Af ikinci plâna atılıveriyor. Bu da gerçek muhabbetin tesisini önlüyor. Bu durumdan kurtulmanın yolları var mıdır? Müminlerin hata ve kusurları, hattâ kötülükleri karşısında uhuvvetimizi bozmadan nasıl bir davranış sergilemeliyiz?”

KENDİMİZİ SEVER GİBİ BAŞKALARINI SEVMELİYİZ

Hindistan’ın bayraktar isimlerinden Mahatma Gandhi’nin bir duâsı vardır: “Allah’ım! Kendimi sever gibi başkalarını sevmeyi; başkalarını yargılar gibi kendimi yargılamayı öğret bana!”

Nitekim Bedüzzaman da diyor ki: “Nefsini itham eden, kusurunu görür. Kusurunu itiraf eden, istiğfar eder... İnsan, garaz damarıyla, sinek kanadı kadar bir seyyie ile dağ gibi hasenatı örter, unuttur, mü’min kardeşine adavet eder.”¹

Bedüzzaman adavete de şöyle yön çizer: “Adavet etmek istersen, kalbindeki adavete adavet et, onun ref’ine çalış. Hem en ziyade sana zarar veren nefs-i emmârene ve hevâ-i nefsine adavet et, ıslahına çalış. O muzır nefsin hatırı için mü’minlere adavet etme. Eğer düşmanlık etmek istersen, kâfirler, zındıklar çoktur; onlara adavet et. Evet, nasıl ki muhabbet sıfatı muhabbete lâyıktır. Öyle de, adavet hasleti, her şeyden evvel kendisi adavete lâyıktır.”²

ELEŞTİRİ SİLÂHI UHUVVETİ ÖLDÜRÜYOR

Kardeşler arasında kurmakla, korumakla ve yaşatmakla yükümlü olduğumuz uhuvvet, “eleştiri silâhının” o mahrem alana girmesini istemez.

Farkındayız, ya da değiliz; ama bir imtihan konumuzdur bu bizim!

Şüphesiz nefsin kendisini yargılayıp, başkasını serbest bırakması kolay bir reçete

değildir.

Zordur ve pahalıdır!

Bahası Allah'ın rızasıdır, rahmetidir, tevfikidir, yardımıdır... Sevaptır ve cennettir!

Zordur; çünkü Cennetin fiyatıdır!

İçimizdeki--şeytan artığı—adavet tohumlarını daha çimlenmeden kurutmamız bundan önemlidir. Ölünceye kadar savaşımız budur bizim.

Çünkü adavet en başta kendimize cinayettir.

“Mü'minler ancak kardeşirler; kardeşlerinizin arasını ıslah ediniz.”³, “Kötülüğe iyiliğin en güzeliyle karşılık ver. Bir de bakarsın ki, aranızda düşmanlık bulunan kimse candan bir dost oluvermiştir.”⁴, ve “Onlar bollukta ve darlıkta bağıшта bulunurlar, öfkelerini yutarlar ve insanların kusurlarını affederler. Allah iyilik yapanları sever.”⁵ âyetlerini uhuvvet ana başlığı altında tefsir eden Said Nursî Hazretleri, mü'minin mü'mine üç günden fazla küsmesini haram kılan hadis-i şerife de atıfta bulunarak, mü'mine hatalarından, kusurlarından ve zaaflarından dolayı kesinlikle adavet duyulmaması gerektiğini, bilakis acınması ve affedilmesi gerektiğini kaydeder.

FENALIKTA DÖRT HİSSE FORMÜLÜ

Bediüzzaman'a göre, fenalığı karşısında mü'mine küsmek ve bundan sırf onu yargılamak zulümdür. Çünkü başka pay sahipleri de vardır.

Eğer küsülecekse bu, bütün pay sahiplerine eşit dağıtılmalıdır!

Nitekim fenalığın dörtte biri kadere aittir. Bu hisseyi bir ayırmalıyız. Kaderin hissesinden dolayı mü'mine adavet etmemeliyiz! Kaderin hissesini çıkarıp kader ve kaza hissesine karşı rıza ile mukabele etmeliyiz.

Sonra bu fenalıkta nefis ve şeytanın da bir payı vardır. Fenalık sahibi mü'min, nihayet nefis ve şeytanına yenik düşmüştür. Bu durumda ise, mü'mine adavet değil, bilakis acınmalı ve pişmanlık duyacağını beklemelidir.

Bu pay da çıkarılırsa, adavet yarıya inmiş olur.

Sonra o fenalıkta bir pay da kendi nefsimize aittir. Oysa biz bunu görmüyoruz.

Bunu da görmeliyiz.

Bu payı da çıkardığımızda, adavetin dörtte üçü erimiş, bitmiş olacaktır.

Geriye dörtte bir kalmıştır.

AF, SAFH VE ULUVVICENAPLIK ÖLMESİN!

Fenaliğın sadece son dördte birlik payının hasma, yani yanlış davranış sahibi mü'mine verilmesi gerektiğini beyan eden Bediüzzaman, böyle dördte birlik bir pay için de mü'mine adavet duyulmasını haksız ve yersiz bulur; muhakkak af ve safh ile ve uluvvücenaplıkla mukabele edilmesini tavsiye eder.⁶

Çünkü afvı, safhı, bağışlamayı ve öfkeleri yutmayı emreden esasen Cenab-ı Hak'tır. Nitekim Allah buyurur ki: "Eğer affeder, kusurlarına bakmaz ve bağışlarsanız, muhakkak ki, Allah da çok bağışlayıcı ve çok merhamet edicidir."⁷

Dipnotlar:

- 1- Lem'alar, s. 91
- 2- Mektubat, s. 256
- 3- Hucûrât Sûresi: 10
- 4- Fussilet Sûresi: 34
- 5- Âl-i İmrân Sûresi: 134
- 6- Mektûbât, s. 253-256
- 7- Tegâbün Sûresi: 14